

De beleidsvoornemens met betrekking tot de toekomstige houtvoorziening van Nederland

P. Gerbranda

Op het symposium "Onderzoek en Houtproductie" ter gelegenheid van het afscheid van ir. C. P. van Goor heb ik mijn bezorgdheid geuit over de beleidsvoornemens die de minister van Economische Zaken in overleg met zijn collega van Landbouw in mei 1983 aan de Tweede Kamer heeft doen toekomen. Voor goed begrip van mijn zorg zet ik mijn overwegingen op schrift.

De beleidsvoornemens naar aanleiding van het rapport "De beschikbaarheid van hout" gaan uit van een drietal aannamen voor het jaar 2030, te weten:

- een bevolkingscijfer van 18 miljoen;
- een verbruiksniveau per hoofd als in 1977 t/m 1979;
- een gewenst dekkingspercentage van 25% uit eigen productie en hergebruik. Dat is nu 8%.

Een en ander resulteert in een voorgenomen vergroting van binnenlandse productie en hergebruik van 1 miljoen m³ rekeneenheden nu tot 3,9 miljoen m³ r.e. in 2030. De ministers volgen daarmee het genoemde rapport in die zin dat zij de B-variant, een van de vier in het rapport gestelde varianten, overnemen.

Mijn bezwaar heeft betrekking op de aanname dat ons land in het jaar 2030 een inwonertal van 18 miljoen zal hebben en op het buiten beschouwing laten van de mogelijkheden en ontwikkelingen binnen de EG en met name die in de ons omringende landen. Ik vermeld terzake het volgende: In 1977 stelde de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid dat het bevolkingscijfer in het jaar 2000, volgens variant B van het CBS, 14,3 miljoen zou bedragen; de groei is dan nul. Dat staat vermeld in het rapport "De komende vijf en twintig jaar".

Op 15 september 1983 sprak minister Deetman met de Vaste Commissie voor het Wetenschapsbeleid uit de Tweede Kamer over de bevolkingsontwikkeling die naar zijn oordeel in 2000 tot ongeveer 15,3 miljoen inwoners zou leiden en daarna een daling te zien zou geven die tot 25% zou kunnen belopen. Dat zou betekenen ergens in de eerste helft van de 21e eeuw, 12 miljoen inwoners voor ons land (bron: NRC 23 september 1983). In Duitsland kwam blijkens NRC van 15 december 1983 de ontwikkeling van de bevolking aan de orde in het kabinet. Volgens de staatssecretaris Horst Waffenschmidt zou het huidige geboorteniveau mee-

brengen dat de bevolking in 2030 met 25% is gedaald. Van 61,6 miljoen in 1983 tot 47,1 miljoen in 2030. Dat geeft allerlei problemen. Als voorbeeld vermeld ik dat, om het niveau van de pensioenen gelijk te houden, de premie, die nu in Duitsland 18,5% van het salaris belooft, in de komende 30 jaar zou moeten worden verdubbeld tot 35%. Handhaaft men de premies op het huidige niveau, dan zullen de pensioenen tot de helft teruglopen. Op 16 januari 1984 publiceerde de NRC een artikel over het proefschrift van F. L. Leeuw, "Bevolkingsbeleid en reproductief gedrag". Daaruit vermeld ik dat het aantal kinderen per gezin, dat 2,16 zou moeten zijn om de bevolking op peil te houden, in W.-Duitsland slechts 1,43 belooft in 1980. In Nederland is dat in 1980: 1,59, in 1981: 1,57, in 1982: 1,49 en in 1983: waarschijnlijk 1,46 à 1,47. In die cijfers, evenals in de Duitse, zijn de minderheden begrepen.

Voor Frankrijk is de "taux de fécondité" in 1983 rond de 1,8. Daar wil de regering stimulerende maatregelen nemen teneinde te proberen dat cijfer weer op 2,1 te brengen. Dat vind ik in de laatste *Nouvel Observateur* van 1983.

De cijfers geven de, door demografen berekende, te verwachten kindertallen voor de in het betreffende jaar startende gezinnen.

De vraag of men het afnemen van de bevolking positief of negatief moet waarderen heeft veel facetten. Uiteraard is het niet de taak van de bosbouwsector om daarop het antwoord te geven. Wel moet de bosbouwwereld, die gewend en genoodzaakt is op zeer lange termijn te denken, aandringen op het beginnen van de discussie over die vraag én op meer aandacht voor de zeer ingrijpende consequenties van een sterk teruglopend inwonertal. Wanneer men de leeftijdsopbouw na 2000, zoals deze voor ons land wordt verwacht, bekijkt, dan is er een enorme vergrijzing en een afname van het aantal jongeren en actieven. Onder de laatsten rekent men dan ook diegenen die dan op hun 40ste of 50ste jaar voor het eerst een mogelijkheid krijgen om betaald werk te vinden. Dat alleen al werpt enorme problemen op.

De vraag of een beïnvloeding van de ontwikkeling mogelijk is, blijft open; die vraag kan slechts in de praktijk worden beantwoord indien daartoe zou worden

besloten. Optimisten stellen zich voor dat in het gunstigste geval een gelijkblijvende bevolking tot de mogelijkheden kan behoren.

Ik keer terug naar de bosbouw. In Duitsland en Frankrijk zijn de dekkingspercentages van de houtbehoefte uit eigen productie nu reeds hoog, rond 60, respectievelijk 75%. Dalende inwoneraantallen zullen ook daar een meer dan evenredige invloed kunnen hebben op het verbruik en dus de dekkingspercentages omhoog stuwten. Denk aan afnemende bouwactiviteiten en mogelijk dalende koopkracht voor het toenemende aantal van niet-actieven in de bevolking. Frankrijk verwacht een sterk stijgende productie van hout ten gevolge van bosuitbreiding en verbetering over een oppervlak van rond 2 miljoen hectare sedert de Tweede Wereldoorlog. Dat gaat leiden tot een productieverhoging met 10 miljoen m³ per jaar, te beginnen in de volgende decade. De president van de Franse Federatie van Boseigenarenorganisaties, de heer Leclerc de Hautecloque, uit die zorg op iedere bijeenkomst van het C.C.P.F. 1)

Wanneer ik een en ander overzie dan ben ik van oordeel dat het houtverbruik in ons land in het jaar 2030 wel 30 à 35% zal achterblijven bij het verbruik in de jaren 1977 t/m 1979. Verder is aannemelijk dat Frankrijk het dan uit eigen productie verkregen hout niet meer zelf kan verbruiken en dientengevolge overschotten aan hout of houtprodukten zal hebben die voor de voorziening van ons land van belang kunnen zijn. Ook voor Duitsland behoort een dergelijke ontwikkeling tot de mogelijkheden. Daarom meen ik dat een dekkingspercentage van 25% bij dat, met 30 à 35% gedaalde, verbruiksniveau voldoende is als streefcijfer voor onze eigen productie. Om dat te bereiken zal in het jaar 2030 niet 3,9, maar ongeveer 2 à 2,25 miljoen m³ r.e. moeten worden geproduceerd en uit hergebruik verkregen.

De beleidsvoornemens gaan uit van een huidige productie en hergebruik van	1.000.000 m ³ r.e./jaar
uit het opvoeren van de productie van het huidige areaal kan beschikbaar komen een hogere opbrengst van (ad c beleidsvoornemen)	750.000 m ³ r.e./jaar
uit verbeteren houtoogstmethoden (ad d)	200.000 m ³ r.e./jaar
uit opvoeren van "oud hout" (ad a, gereduceerd)	300.000 m ³ r.e./jaar
te zamen is dat	2.250.000

Uit deze cijfers, die wellicht wat aan de optimistische kant zijn, blijkt dat het huidige bosareaal een essentiële bijdrage aan de gewenste productieverhoging kan leveren. Bosuitbreiding die veelal ook op basis van andere overwegingen dan die van houtproductie zal plaatsvinden zou van minder doorslaggevend belang voor de gewenste zelfvoorziening zijn. Productieverhoging in het bestaande areaal is voor het bereiken van een positief bedrijfsresultaat een premisse. Het positief resultaat zal zeker in de moeilijke jaren na 2000 noodzakelijk zijn om het bos in stand te houden. Daarom acht ik een dekkingspercentage van 25% voor dat lagere verbruiksniveau aanvaardbaar en juist. De verdubbeling in hoeveelheid van productie en hergebruik lijkt haalbaar maar zal een zeer grote inspanning vergen.

Concluderend meen ik dat de beleidsvoornemens op tenminste één onjuiste essentiële aanname berusten en daarom geen richting kunnen geven aan het bosbouw- en houtproductiebeleid voor de komende decennia. De bosbouwwereld dient naar mijn oordeel de beide ministers te vragen om de beleidsvoornemens opnieuw te overwegen en daarbij met name aandacht te besteden aan de thans bekende gegevens over de te verwachten bevolkingsontwikkeling en aan de relevante ontwikkelingen in de ons omringende landen. Voor de minister van Landbouw, die voorstander is van een gecoördineerd bosbouwbeleid in de EG, is dat een mooie gelegenheid daarmee een begin te maken en met beleidsvoornemens te komen die mede op de buurlanden zijn afgestemd. De bosbouwwereld en de overheid doen er, in afwachting van het resultaat van die heroverweging, goed aan de aandacht in het bijzonder te richten op de instandhouding en de verbetering van het bosareaal. Daarbij dient verhoging van de productie, in hoeveelheid maar ook in waarde per eenheid produkt, voorrang te krijgen.

Niet verantwoorde uitbreiding van het productief bosareaal zal sluitende of winstgevende exploitatie van het bos voor de komende generatie illusoir maken.

1) Comité Central de la Propriété Forestière de la C.E.E.